

Plataan-netwants

Vijf achtereenvolgende winters monitorden we alle platanen op en langs de Brabantse Wal, op zoek naar insecten die onder de loszittende bast van de boom overwinteren. Primair richtte ons onderzoek zich op de verspreiding van de plataan-netwants (*Corythuga ciliata*), maar op platanen alleen al in de bebouwde kom van Bergen op Zoom troffen we, behalve die soort, onder andere 33 verschillende andere soorten overwinterende wantsen en ruim 50 keversoorten aan. Daarnaast konden ongeveer 22 soorten spinnen op naam worden gebracht.

De resultaten van het onderzoek in de bebouwde kom van Bergen op Zoom zijn in een rapport vastgelegd, dat inmiddels aan de gemeente Bergen op Zoom is overhandigd.



Zoom

't Halsters Laag

Op 7, 14, 21 en 28 juli zijn de bodemvallen in het Halsters Laag gecontroleerd.

Opvallend hier zijn hier de zwarte “veelkleurige” kielsprietten (*Poecilus versicolor*), een algemeen voorkomende kever. Normaliter zijn ze veelkleurig metallic glanzend, maar hier zijn ze vaak zwart. We hebben daarvoor (nog) geen verklaring.

Bij een andere soort kielspriet heeft men ooit vastgesteld dat oudere (overjarige) exemplaren vaak donkerder gekleurd zijn. Misschien is dat ook hier het geval.

Omdat de bodemvallen hier langs de waterlijn zijn geplaatst, zien we er verschillende oever bewonende insecten. Dieren die je niet met schepnet in het water haalt, maar ook niet snel visueel of met sleepnet op het droge zult vinden, zoals ruige haarkevers (Dryopidae) en oeverwantsen, zoals *Chartoscirta cocksii* (afbeelding)



Omdat de huidige locatie van de bodemvallen binnenkort wordt gemaaid, worden de vallen – in overleg met de beheerder – verplaatst naar een locatie elders in het gebied, waar dit jaar niet gemaaid wordt.

Langs de 650 meter lange route waarlangs we periodiek vlinders en hommels tellen zagen we aan het begin van de maand vooral veel bruine zandoogjes, maar nu fladderen er ook tal van andere soorten dagvlinders rond.

De hommels echter laten het er afweten. Begon het seizoen nog goed met koekoeks- en grashommels, nu zien we hooguit een enkele aardhommel foerageren.

De Wildernissen

Op 7 en 21 juli controleren we de bodemvallen in de Wildernissen (Putte / Berendrecht).

In 2022, kort na de inrichting van het terrein telden we hier 22 soorten loopkevers; een jaar later was de diversiteit al toegenomen tot 32. Dit jaar staat de teller op 34 soorten. Nieuw zijn onder andere de brede duinkruiper (*Harpalus servus*) (afbeelding) en de kortsmoskruiper (*Harpalus neglectus*), twee loopkevers die fijn los zand ambiëren. Ze komen in ons land vooral voor in de duinen, zowel de kustduinen als de Loonse en Drunense duinen.



Berm autosnelweg A4/A58

Wekelijks worden de bodemvallen aan de A4/A58 gecontroleerd. Als gevolg van de overvloedige regenval dit jaar wordt de kruidige vegetatie er nu overwoekerd door een aaneengesloten tapijt van grassen. Die verandering vertaalt zich onmiddellijk door een sterke afname van de soortenrijkdom van kevers en wantsen.



Op sintjacobskruiskruid zien we een weideschaduwwants (*Lygus pratensis*) (afbeelding)

Grenspark Kalmthoutse Heide

Voor Natura 2000 gebieden is een 6-jaarlijks rapportering aan de Europese Commissie verplicht. De laatste rapportering dateert van 2013-2018.

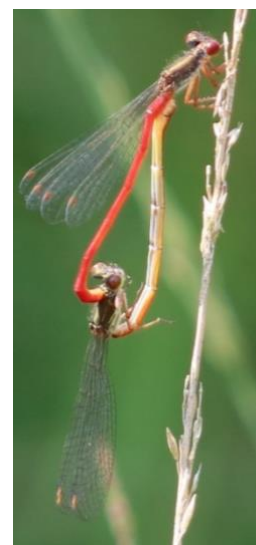
Vanuit het beheerdersoverleg van het Grenspark is voorgesteld om dit keer een uitgebreid monitoringrapport te (laten) schrijven over verschillende projecten uit de periode 2019-2024.

De rapportage zal niet enkel de gegevens van het Vlaamse deel van het Grenspark bevatten, maar – zo is het plan – ook die van de monitoringprojecten op Nederlands grondgebied, zoals de resultaten van ons onderzoek in de Wildernissen, in de waterwingebieden EVIDES Huijbergen en Ossendrecht en in de Kortenhoeff.

Vanuit het Grenspark zijn wij gevraagd aan deze rapportering mee te werken voor met name loopkevers en waterinsecten.

Op verzoek van het Grenspark zijn monitoren we op 20 juli juffers en libellen langs het Boerenven en rondom twee vennen in de Nieuwe gemeentebossen (Putte / Kalmthout).

Rondom het Boerenven valt het relatief grote aantal koraaljuffers op (afbeelding). Leuk is daar ook de waarneming van twee zeldzame venwitsnuitlibellen.



EVZ Molenbeek

In juli bereiken we de 11^e dagvlindersoort met twee zandoogjes, de bruine en de oranje. De grasetende rupsen van zandoogjes zijn goed vertegenwoordigd met 4 soorten. Met hommels blijven we deze maand nog steeds steken op 4 soorten, jammer. De aantallen zijn ook erg laag, 32 in totaal tot nu toe. Met libellen gaat het ietsje beter: 12 soorten tot nu toe en de glazenmakers moeten nog komen. Een leuke vaste gast op de schermen van de berenklaauw is de oranje dwergbladroller. Let wel, het gaat om een dwerg, niet veel groter dan 1 bloempje, het is dus een kwestie van goed opletten.



Heideblauwtjes op Kortenhoeff en Staartsche Heide



Juli is een must om heideblauwtjes te zien en te tellen. Vandaar dat tussen vakanties door toch even een bezoek gebracht moet worden aan het Grenspark. In beide gebieden houden ze stand. De hoge waterstanden hebben de eitjes en begeleidende mieren blijkbaar overleefd. Op de Kortenhoeff vliegen er in ieder geval meer dan 5 op 1 moment. Op de Staartsche Heide is ook dit jaar weer een robuuste populatie van honderden vlinders te vinden.

Nachtvinders van de Kortenhoeff

Het wisselvallige weer maakt nachtvinders een hachelijke aangelegenheid. Er valt altijd wel weer een bui. Toch durven we af en toe het veld in te gaan. Deze keer toch maar een kleine 40 min of meer algemene soorten. Ze zijn allemaal mooi maar de opvallendste is toch wel het rozenblaadje, zie foto.



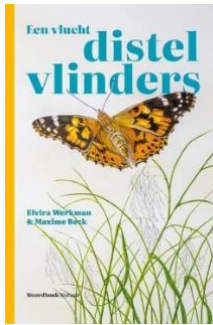
Publicaties

Suchan, T. e.a., 2024: A trans-oceanic flight of over 4,200 km by painted lady butterflies, *Nat Commun* 15, artikelnummer 5205

De omvang van de luchtstromen van insecten die rond de planeet circuleren en hun impact op ecosystemen en biogeografie blijven raadselachtig vanwege methodologische uitdagingen. Deze publicatie meldt een transatlantische oversteek van de distelvlinder van West-Afrika naar Frans-Guyana in Zuid-Amerika, een afstand waarbij de vlinder in 5 à 8 dagen een afstand van 4.200 overbrugd.

Sterker nog: distelvlinders in Zuid-Amerika dragen stuifmeelkorrels met zich mee die uit Europa komen. Die reis bedraagt 7000 km of meer.

Zie: <https://doi.org/10.1038/s41467-024-49079-2>



Werkman, E. & M. *Een vlucht distelvlinders*. Vlinderstichting

De distelvlinder is een bekende lange-afstandsvlieger. We weten dat 'onze' vlinders in de nazomer naar Afrika vliegen, zelfs ten zuiden van de Sahara. Nieuw onderzoek geeft aanwijzingen dat ze soms nog verder vliegen en vanuit Afrika, over de Atlantische Oceaan, naar Zuid-Amerika gaan. Deze vlinders vliegen meer dan 7000 kilometer, een fenomenale prestatie, waarbij een beetje wind mee wel helpt. Hoe oriënteert het dier zich. Ontdekkingen van onderzoekers en kunstenaars door de eeuwen heen geven in deze uitgave van de Vlinderstichting een inblik in het fascinerende leven van deze wereldreiziger.

Zeegers, Th & R. Buesink, 2024: *Hoe verder met de Aziatische hoornaar?* – *Beleidsadvies*. EIS-rapportage 2024-06

De Aziatische hoornaar is een invasieve exoot, die zich sinds 2003 vanuit Zuidwest-Frankrijk snel over grote delen van Europa verspreid heeft. De soort heeft in 2017 ook ons land bereikt. Het aantal nesten in Nederland en Vlaanderen stijgt nog steeds explosief, jaarlijks met een factor zeven, wat in 2023 resulteerde in meer dan 500 nesten in Nederland en meer dan 6400 in Vlaanderen. De soort vangt ook honingbijen en leidt daarom tot grote zorgen onder imkers. Daarom staat de soort op de Europese Unielijst van te bestrijden invasieve exoten.



In opdracht van de provincies Zuid- en Noord-Holland bracht EIS dit beleidsadvies uit.

Met het beschikbaar worden van ultra lichtgewicht zenders is de opsporing van nesten vele malen effectiever (en dus goedkoper) geworden. Desondanks worden tientallen procenten van nesten in Nederland en Vlaanderen niet tijdig (voor het uitvliegen van de nieuwe koninginnen) geruimd. De verwachting is dat bestrijding de opmars van de Aziatische hoornaar niet kan stuiten. Ook elders in Europa is dat niet gelukt. Een effectieve bestrijding vergt een bestrijdingspercentage van rond de 90-95%. Als een effectieve bestrijding al mogelijk zou zijn, wat de samenstellers van dit beleidsadvies betwijfelen, bedragen de kosten daarvan minstens twee miljoen euro voor 2024 en moet rekening gehouden worden met een jaarlijkse stijging met een factor 7. Nut en noodzaak van bestrijding zou heroverwogen moeten worden.

De provincie Zeeland loopt hierin voorop. EIS Kenniscentrum Insecten adviseert overheden na te denken over een toekomst met de Aziatische hoornaar, in plaats van luchtkastelen van totale uitroeiing na te jagen en daar tientallen miljoenen in te investeren. Goede voorlichting aan de bevolking (inclusief imkers) over de redenen van de gemaakte keuzes hierin achten de samenstellers van groot belang.

De Veelpoot, 35^e jrg. nr. 3, juli 2023.

De Veelpoot is het onregelmatig verschijnend digitale orgaan van de landelijke Insectenwerkgroep van de KNNV. Niet minder dan 31 pagina's telt het blad dit keer, vol wetenswaardigheden over ervaringen met het wel en wee van spinnen en insecten.

Behalve belevenissen en waarnemingen tijdens het LIW weekend, dat dit voorjaar in Ommen plaats vond, bevat het blad de volgende bijdragen:

- bladhaantjes, mierzakkevers en zweefvliegen en andere insecten die enthousiast met andere insecten copuleren
- de bloem bezoekende ingekeepte smalboktor als bestuiver
- een verslag van een excursie naar de Vlietlanden bij Vlaardingen

Maandverslag insectenwerkgroep KNNV Roosendaal juli 2024



- aandacht voor enkele bijzonder mooie wespen
Tip: Onderzoeksinstituut Naturalis doet van 17 augustus t/m 8 september 2024 een landelijke proef naar een alternatief voor de veelgebruikte en vrij prijzige wespenvallen. Zie: <https://www.naturalis.nl/wespen>
- spinnen en hooiwagens uit Amelisweerd (het bos direct ten Oosten van Utrecht)
- een sluipwesp die haar eitjes in een vlinderpop boort

Natuurfocus (tijdschrift voor Natuurstudie en –beheer), 2024. 23^e jrg., nr. 2), pag. 56-62.

Deze editie van het blad van Natuurpunt bevat een bijdrage van Thomas Parmentier & Wouter Dekoninck. In een uitgebreid artikel formuleren zij een aantal adviezen om rode bosmieren en de diverse groep van organismen die daarmee geassocieerd zijn, te beschermen.

Om een beter zicht te krijgen in de bedreigingen van rode bosmieren en om hun bescherming te ondersteunen met wetenschappelijke onderbouwing, is er op Europees niveau onlangs het Biodiversa+project MonitAnt gestart.

Hierbij bundelt men de krachten van deskundigen uit zeven Europese landen. Het hoofddoel is het monitoren van rode bosmieren, het identificeren van trends en het koppelen ervan aan verschillende stressfactoren.

https://www.natuurpunt.be/system/files/publications/2024-06/Natuurfocus%202024-2_Rode%20bosmieren.pdf



De levende Natuur, 125^e jrg., nr. 4, 2024

In het kader van 'Partridge' het herstelprogramma voor patrijzen, wordt op verschillende plaatsen de akkernatuur hersteld. Er verschijnen keverbanken, terwijl bermen en akkerranden met akkeronkruiden worden ingezaaid.

Onlangs is in locaties in Zeeland (Burghsluis) en Noord-Brabant (Oude Doorn) onderzocht wat daarvan het effect is op bloem bezoekende insecten.

De uitkomst van dat onderzoek is verrassend: het aantal soorten bestuivers neemt toe, maar het totale aantal insecten is gelijk gebleven. Mogelijk spelen migrerende zweefvliegsoorten (passanten) en de grote variatie in weersomstandigheden daarbij een rol.

De Groene Wijzer, nieuwsbrief van IVN afdeling De Groene Zoom, juli 2024

De wereldwijde biodiversiteit gaat in een alarmerend tempo achteruit. Volgens het 'Living Planet Report' uit 2018, daalde de grootte van vele populaties vissen, vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen de voorbije 40 jaar over heel de wereld met gemiddeld 60%.

In hun artikel in deze Groene Wijzer gaan Vera en Gerrit daar op in met voorbeelden uit westelijk Noord-Brabant: speelt die achteruitgang ook in onze directe omgeving; wat bedoelen we met biodiversiteit; hoe stellen we de veronderstelde achteruitgang vast; gaan alle soorten achteruit; wat is de oorzaak van die achteruitgang en kunnen we de achteruitgang stopzetten? Maar vooral: Zijn er ook positieve berichten over de ontwikkeling van de biodiversiteit van insecten?

Het artikel is ook te vinden op de site van het IVN Groene Zoom:

<https://www.ivn.nl/afdeling/groene-zoom/leren-over-de-natuur/biodiversiteit/>